

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

№12 (28), грудень 2009 року

Макроекономічний прогноз України: місячний випуск

2010 рік: Повільне відновлення, але нічого вражаючого

РЕЗЮМЕ

ВВП: Інститут прогнозує темпи приросту реального ВВП на рівні 3,4% у 2010 році. Зростання буде пояснюватись насамперед ефектом статистичної бази.

Наявні доходи та безробіття: Реальні наявні доходи домогосподарств зростуть на 1,0% наступного року. Рівень безробіття (за методологію МОП) оцінено на рівні 8,8% у 2010 році.

Фіскальні показники: Фіскальний тиск залишиться високим у 2010 році. Уряд буде змушений впорядкувати соціальні видатки. Дефіцит Зведеного бюджету, за оцінками, становитиме 3,8% від ВВП у 2010 році без врахування коштів на рекапіталізацію банків.

Платіжний баланс: Рахунок поточних операцій матиме дефіцит на рівні 1,1% від ВВП у 2010 році. Значний відтік коштів за статтею "інші інвестиції" зумовить формування дефіциту рахунку фінансових операцій.

Монетарний огляд: Грошова маса швидко зростатиме у 2010 році. Офіційний обмінний курс гривні буде в середньому 8,17 грн. за дол. США. Інфляція споживчих цін залишиться високою.

Песимістичний сценарій: Пізніше, ніж очікується, відновлення світової економіки та зростання політичного тиску залишаються основними ризиками для економічного розвитку України. За песимістичного сценарію реальний ВВП скоротиться на 0,2% у 2010 році.

Оптимістичний сценарій: Якщо економічна активність в Україні відновиться швидше, реальний ВВП, за оцінками, зросте на 5,2% у 2010 році.

Ключові показники прогнозу

	2005	2006	2007	2008	2009E	2010F
Реальний ВВП, % дпр	2,7	7,3	7,6	2,1	-15,0	3,4
Доходи Зведеного бюджету, млрд. грн.	134	172	220	298	265	309
Баланс Зведеного бюджету, % від ВВП	-1,8	-0,7	-1,1	-1,5	-5,4	-3,8
Баланс поточного рахунку, % від ВВП	2,9	-1,5	-4,2	-7,2	-1,0	-1,1
Чистий притік ПІІ, млрд. дол. США	7,5	5,7	9,2	9,7	5,0	6,0
Грошова маса	193	259	391	513	484	573
ІСЦ, % дпр, сер. за період	13,5	8,0	12,8	25,2	15,4	12,9

Примітка: E – оцінка, F – прогноз, дпр – до попереднього року

Джерело: Держкомстат, НБУ, Державне казначейство, розрахунки та прогнози ІЕД

Розробку прогнозних показників завершено 28 жовтня 2009 р. Наступний перегляд: січень 2010 р.

Автори: Олександра Бетлій, Алла Кобилянська, Віталій Кравчук, Дмитро Науменко, Катерина Пількевич. **Рецензент:** Вероніка Мовчан

Макроекономіка: Реальний ВВП буде зростати у 2010 році

ВВП: Оскільки наступного року не очікується проведення масштабних структурних реформ, реальний ВВП у 2010 році зростатиме, насамперед, завдяки низькій статистичній базі 2009 року. Зі сторони виробництва очікується, що додана вартість у всіх галузях економіки зростатиме у реальному вимірі, хоча і не досягне рівня 2008 року. Вищі обсяги реального споживання домогосподарств, реальних інвестицій та експорту будуть лише частково нівельовані зростанням імпорту. Відповідно, наша оцінка приросту реального ВВП у 2010 році на рівні 3,4% може буде покращена.

Попит: Очікується, що тягар погашення чистих кредитів залишиться високим у 2010 році на фоні низького обсягу наданих нових кредитів. Приріст доходів і надалі буде залишатись пригніченим, тоді як заощадження домогосподарств поступово збільшуватимуть. В результаті, за прогнозом, реальне приватне кінцеве споживання у 2010 році зросте лише на 1,0%. Споживання всіх видів товарів зросте, хоча і буде набагато нижчим, ніж у 2008 році. Вищі, ніж очікуються, обсяги кредитування і нижчий рівень інфляції можуть наблизити нас до оцінки оптимістичного сценарію.

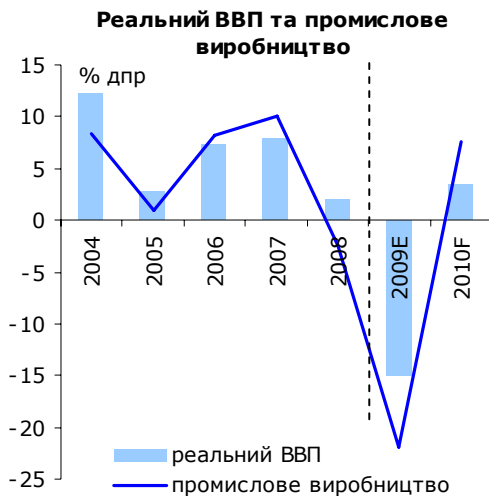
Ми зберігаємо наш прогноз низької інвестиційної активності у першій половині 2010 року через політичну напругу під час виборів Президента. Великі промислові корпорації та банківські групи, скоріш за все, перенесуть реалізацію великих інвестиційних проектів на другу половину 2010 року. Очікується, що інвестори будуть фінансувати проекти, необхідні для підготовки до ЄВРО-2012, та проекти у галузі енергоефективності. Деякі підприємства також спробують завершити проекти з модернізації, що були зупинені у 2009 році. В результаті ми прогнозуємо приріст реального валового нагромадження основного капіталу на 10,8% у 2010 році.

Як ми і очікували, наприкінці 2009 року не спостерігалось стійких ознак відновлення торгівлі товарами. Прогнозується, що у 2010 році реальний експорт та імпорт зростуть на 6,0% дпр та 10,7% дпр, відповідно. Головними чинниками відновлення стануть покращення ситуації на світових сировинних ринках та збільшення внутрішнього попиту на споживчі та інвестиційні товари.

Виробництво: У 2010 році очікується поступове відновлення обсягів виробництва, насамперед пов'язане з покращенням умов зовнішньої торгівлі, зокрема попиту та цін на світових сировинних ринках. В результаті очікується, що реальна додана вартість у переробній промисловості зросте на 9,2% у 2010 році. Інші сектори також зростатимуть, хоча їх додана вартість не досягне докризових рівнів. Оцінка росту реальної доданої вартості у сільському господарстві у 3,6% може виявиться занадто оптимістичною завдяки кращим, ніж очікувалось, показникам діяльності сектора у 2009 році та консервативному прогнозу врожаю зернових у 2010 році.

Песимістичний сценарій: У 2010 році найбільшою перепоною для зростання економіки буде повільне відновлення зовнішнього попиту та продовження проблем у банківському секторі, що може призвести до обмеження кредитування. Інший ризик пов'язаний із нездатністю уряду фінансувати проекти, що необхідні в рамках проведення ЄВРО-2012. Зростання політичного тиску може надалі погіршити інвестиційний клімат. За цього сценарію реальний ВВП скоротиться на 0,2%.

Оптимістичний сценарій: Швидше відновлення зовнішнього попиту та стабілізація економічної і політичної ситуації в Україні можуть покращити бізнес-клімат та, в свою чергу, прискорити інвестиційну активність і споживання у 2010 році. У цьому випадку ІЕД прогнозує приріст реального ВВП на 5,2%.

Примітка: Е - оцінка, F - прогноз
Джерело: Держкомстат, розрахунки ІЕД

Внесок до зміни реального ВВП, за методом кінцевого використання

Подано як відсоткові пункти зміни ВВП

	П	Б	О
2009			
Реальний ВВП	-16,2	-15,0	-13,4
<i>Внески:</i>			
Приватне споживання	-7,8	-7,4	-6,6
Державне споживання	-0,9	-0,6	-0,1
Валове нагромадження основного капіталу	-15,6	-14,7	-14,1
Запаси	-3,9	-3,8	-3,4
Чистий експорт	12,2	11,7	11,3
2010			
Реальний ВВП	-0,2	3,4	5,2
<i>Внески:</i>			
Приватне споживання	-3,1	0,7	2,6
Державне споживання	0,0	0,5	0,6
Валове нагромадження основного капіталу	0,8	1,6	2,0
Запаси	2,7	2,6	2,1
Чистий експорт	-0,6	-1,9	-2,2

Примітка: П - песимістичний, Б - базовий, О - оптимістичний сценарій
Джерело: розрахунки ІЕД

Наявні доходи та безробіття: Реальні наявні доходи населення незначно зростуть у 2010 році

Домогосподарства: Ринок праці залишатиметься слабким у 2010 році, незважаючи на зростання реального ВВП. Разом з тим наша оцінка рівня безробіття (методологія МОП) серед економічно активного населення у віці 15-70 років на рівні 8,8% у 2010 році може виявитись дещо песимістичною внаслідок кращої ситуації на ринку праці в другому півріччі 2009 року. Хоча зростання заробітної плати в останні місяці 2009 року було низьким, що відображає важкий фінансовий стан роботодавців, прогнозується зростання заробітної плати до 2284 грн. в середньому за 2010 рік у зв'язку із вищими соціальними стандартами. Реальні наявні доходи домогосподарств зростуть на 1,0%.

Песимістичний сценарій: За песимістичного сценарію повільніше відновлення економіки, а також стрімке зростання соціальних стандартів можуть призвести до вищого рівня безробіття у 2010 році. Водночас, диференціація заробітної плати зменшиться. В результаті реальні наявні доходи домогосподарств впадуть на 6,8% у 2010 році.

Оптимістичний сценарій: За оптимістичного сценарію реальні наявні доходи домогосподарств зростуть на 2,0% у 2010 році.

Фіскальні показники: Фіскальний тиск залишиться значним у 2010 році

Параметри Зведеного бюджету: Україна розпочне фіскальний 2010 рік без ухвалення Закону про Державний бюджет і, таким чином, не матиме чіткого бачення фіскальної політики на наступний рік. Значне недовиконання фіскальних параметрів у 2009 році, а також важка економічна ситуація наступного року створять тиск на уряд щодо проведення жорсткішої фіскальної політики.

Значне підвищення соціальних стандартів в кінці 2009 року та їх подальше підвищення у 2010 році призведуть до зростання постійних видатків. Однак можливості фінансування більших зобов'язань є обмеженими. Відповідно до прогнозу доходи Зведеного бюджету у 2010 році зростуть до 309 млрд. грн. (30,2% від ВВП), що лише на 3,8% більше, ніж у 2008 році. Дефіцит Зведеного бюджету за оцінкою складе 3,8% від ВВП (не враховуючи кошти на рекапіталізацію банків), що не дозволить профінансувати всі чинні зобов'язання. Відповідно, в прогнозі зроблено припущення, що уряд упорядкує свої зобов'язання у 2010 році. Значна частка постійних видатків не дозволить уряду значно збільшити капітальні видатки у короткостроковому періоді. Капітальні видатки Зведеного бюджету за оцінкою досягнуть 2,9% від ВВП.

Уряд матиме значні труднощі із фінансуванням бюджетних видатків протягом перших двох місяців року, оскільки традиційне джерело фінансування значної частки видатків в цей період, а саме трансфер прибутків НБУ, вже вичерпано. Виконання видатків може бути полегшене в березні, якщо МВФ надасть наступний транш позики для фіскальних цілей.

Песимістичний сценарій: За песимістичного сценарію доходи Зведеного бюджету зростуть до 298 млрд. грн. у 2010 році. Дефіцит Зведеного бюджету знизиться більше, ніж за базового сценарію, внаслідок обмежених можливостей здійснювати запозичення та нижчих надходжень від приватизації.

Оптимістичний сценарій: У 2010 році доходи Зведеного бюджету за прогнозом досягнуть 336 млрд. грн. Уряд зможе профінансувати капітальні видатки на рівні 4,3% від ВВП.

Платіжний баланс: У 2010 році спостерігатиметься дефіцит поточного та фінансового рахунків

Поточний рахунок: Протягом більшості місяців другого півріччя 2009 року спостерігалось покращення стану рахунку поточних операцій на фоні зростання експорту товарів. Ми припускаємо, що у 2010 році ситуація на світових ринках продовжуватиме

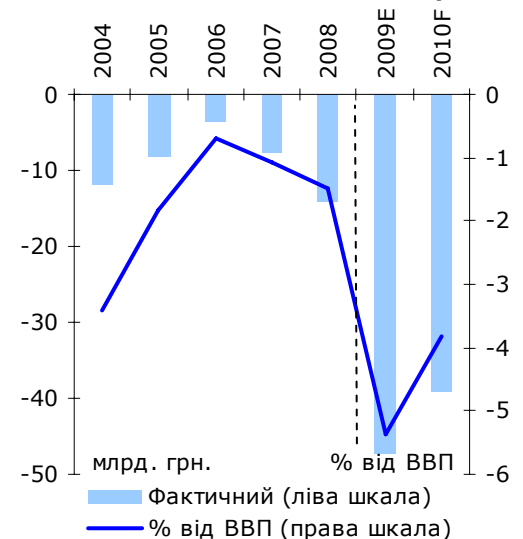
Доходи та безробіття за різними сценаріями

	П	Б	О
2009			
Реальні наявні доходи домогосподарств % дпр	-11,5	-10,9	-9,3
Рівень безробіття,* %	10,0	9,5	8,7
2010			
Реальні наявні доходи домогосподарств % дпр	-6,8	1,0	2,0
Рівень безробіття,* %	9,8	8,8	8,0

Примітка: Примітка: П – песимістичний, Б – базовий, О – оптимістичний сценарії
* визначений за методологією МОП, у відсотках до економічно активного населення у віці 15-70 років)

Джерело: розрахунки ІЕД

Баланс Зведеного бюджету

Примітка: E - оцінка, F - прогноз

Джерело: Звіти Держказначейства, розрахунки ІЕД

Фіскальні показники за різними сценаріями % від ВВП

	П	Б	О
2009			
Доходи зведеного бюджету	29,1	30,2	30,3
Капітальні видатки зведеного бюджету	1,9	2,2	2,9
Дефіцит зведеного бюджету	-4,9	-5,4	-6,1
2010			
Доходи зведеного бюджету	29,4	30,2	29,8
Капітальні видатки зведеного бюджету	2,4	2,9	4,3
Дефіцит зведеного бюджету	-2,8	-3,8	-3,1

Примітка: П – песимістичний, Б – базовий, О – оптимістичний сценарії
Джерело: розрахунки ІЕД

покрашуватись, що призведе до зростання попиту на українські продукти. Проте одночасне відновлення споживчого та інвестиційного попиту на імпорт призведе до зростання дефіциту поточного рахунку до 1,3 млрд. дол. США (1,1% від ВВП).

Незважаючи на незначне зменшення експорту товарів в листопаді, загалом протягом перших одинадцяти місяців темпи скорочення експорту товарів суттєво уповільнились через низьку статистичну базу останніх місяців 2008 року та відновлення світових ринків. В той час коли можливості для розширення зовнішніх ринків збуту українських виробників звязяться через жорсткішу конкуренцію, метали та продукція хімічної промисловості залишатимуться основними чинниками приросту експорту в 2010 році на рівні 15,1% дпр в доларовому еквіваленті. В 2010 році імпорт товарів відновлюватиметься швидшими темпами ніж експорт (17,6% дпр приросту в доларовому еквіваленті), оскільки відновлення внутрішнього споживчого та інвестиційного попиту стимулюватимуть його зростання. Таким чином, дефіцит торгівлі товарами збільшиться до 5,8 млрд. дол. США.

Ми очікуємо на одночасне відновлення експорту та імпорту послуг в 2010 році, які зростуть на 12,3% дпр та 11,4% дпр в доларовому еквіваленті, відповідно. В результаті баланс торгівлі послугами буде додатнім на рівні 2,6 млрд. дол. США.

В 2010 році чистий відтік доходів закордон зменшиться до 1,3 млрд. дол. США на фоні нижчих прибутків 2009 року. В той самий час чистий притік трансфертів незначно зростає до 3,2 млрд. дол. США.

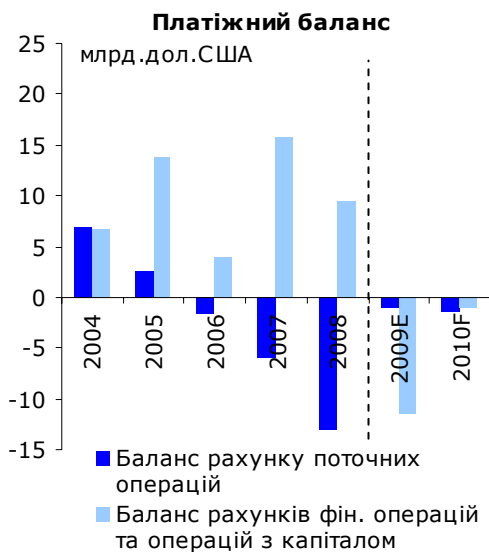
Фінансовий рахунок та рахунок операцій з капіталом: В 2010 році дефіцит фінансового рахунку скоротиться до 1,0 млрд. дол. США. Чистий притік ПІІ на рівні 6,0 млрд. дол. США буде забезпечений переважно інвестиціями в інфраструктурні проекти, пов'язані з ЄВРО-2012, укладанням угод зі злиття та поглинання та зростання портфельних інвестицій в корпоративні та державні цінні папери на рівні 1,5 млрд. дол. США. Оскільки частково відновиться нове кредитування реального сектору та банківських установ, чистий відтік інших інвестицій зменшиться до 8,5 млрд. дол. США. Таким чином, дефіцит платіжного балансу становитиме лише 2,2 млрд. дол. США, що буде цілком профінансовано за рахунок резервів НБУ.

Песимістичний сценарій: За песимістичного сценарію в 2010 році баланс рахунку поточних операцій буде від'ємним на рівні 2,4 млрд. дол. США. Дефіцит рахунку фінансових операцій та операцій з капіталом прогнозується на рівні 4,2 млрд. дол. США.

Оптимістичний сценарій: Суттєвіше відновлення міжнародної торгівлі призведе до профіциту рахунку поточних операцій у 2010 році на рівні 1,1 млрд. дол. США. Що стосується фінансового рахунку, тут очікується виникнення ширших можливостей для реструктуризації боргів та отримання нових кредитів.

Монетарний огляд: Пропозиція грошей зростатиме у 2010 році

Грошові агрегати: В другій половині 2009 року банки були здатні стабілізувати свою депозитну базу та обмежити втрати за кредитами. Очікується, що ситуація в банківському секторі покращиться в 2010 році, оскільки економіка відновить слабке зростання. Через деякий час довіра до певної міри повернеться в банківський сектор, що сприятиме підвищенню вкладів та менш консервативному підходу до кредитування. Однак банки, скоріш за все, матимуть обмежені ресурси. Зовнішнє фінансування і надалі буде обмеженим, оскільки довіра іноземних інвесторів навряд чи буде значною. Внутрішні заощадження будуть обмежені через слабке зростання доходів та високий борговий тягар. Загалом за прогнозом вимоги банків до приватного сектора зростуть на 6,8%, а пропозиція грошей зростає на 18,4%. Прогноз поєднується із значною невизначеністю через можливі зміни в політиці НБУ після президентських виборів.

Примітка: E - оцінка, F - прогноз
Джерело: НБУ, розрахунки ІЕД

Показники платіжного балансу за різними сценаріями

млрд. дол. США

	П	Б	О
2009			
Рахунок поточних операцій	-3,8	-1,1	-0,5
Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій	-8,6	-11,5	-9,0
2010			
Рахунок поточних операцій	-2,4	-1,3	1,1
Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій	-4,2	-1,0	1,3

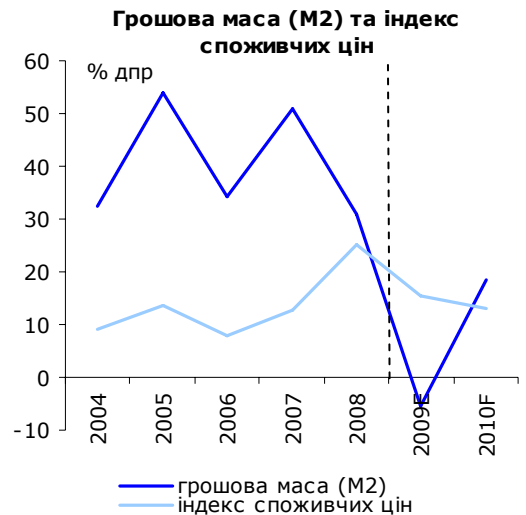
Примітка: П – песимістичний, Б – базовий, О – оптимістичний сценарій
Джерело: розрахунки ІЕД

Інфляція: В 2009 році інфляція суттєво сповільнилась поряд із спадом економічної активності та зменшенням грошової маси. Крім того, збільшення регульованих цін не відображало високої собівартості, а популізм у визначенні соціальних стандартів був обмеженим наявними бюджетними коштами. В 2010 році ми очікуємо збереження слабого споживчого попиту, тоді грошова маса буде зростати помірковано, що вказує на зменшення інфляції. Однак сповільнення інфляції буде стримуватись рядом факторів. Інфляційні очікування залишаться високими на основі показників інфляції протягом останніх років. Ціни на енергоносії збільшаться в 2010 році, і регульовані ціни також напевно будуть підвищені. Популістські настрої українських політиків означають, що можна буде очікувати підвищення соціальних стандартів при першій нагоді. В результаті прогноз на грудень 2010 року збережений в проміжку 11-12%.

Обмінний курс: Тривалий період стабільності обмінного курсу в останньому кварталі 2009 року може продовжитись на початку 2010 року. Вплив фундаментальних факторів очікуються досить збалансованим в 2010 році. Поточний рахунок буде мати невеликий дефіцит. Чистий відплив капіталу також зменшиться, хоча борговий тягар, за очікуваннями, залишиться значним. Передбачається, що населення обмежить свої заощадження готівкових доларів, оскільки існуючі запаси вже великі. Водночас спекулянти будуть робити менше односторонніх угод. Таким чином, обмінний курс гривні до долара США в 2010 році очікується на рівні, близькому до 2009 року, хоча невизначеність залишається великою через малу ліквідність українського ринку.

Песимістичний сценарій. Основний ризик песимістичного сценарію – зовнішній шок від наступної хвилі світової економічної кризи або затягнутого виходу з рецесії 2009 року. Зовнішній шок може бути доповнений зусиллями уряду вийти з кризи, використовуючи надруковані гроші. В цьому випадку інфляція досягне 21,2% в середньому в 2010 році, а гривня може знецінитись 10,88 грн. за дол. США в середньому за 2010 рік.

Оптимістичний сценарій. Якщо впевненість в економіці покращиться більше, ніж очікується за базовим сценарієм, споживачі напевно будуть більше витратити, підприємства більше інвестувати, а банки більше позичати. Збільшений попит підштовхне інфляцію у 2010 році до 13,9% в середньому за рік та 12,7% дпр в грудні. Попит на іноземну валюту прогнозується слабшим, оскільки довіра до гривні зростає. Таким чином, гривня буде сильнішою у 2010 році на рівні 7,83 грн. за дол. США в середньому за рік.

Примітка: Е - оцінка, F - прогноз
Джерело: НБУ, Держкомстат, розрахунки ІЕД

Монетарні показники за різними сценаріями

	П	Б	О
2009			
ІСЦ, % сер.	15,7	15,4	15,5
Грошова маса, % дпр	-7,2	-5,6	-8,9
Офіційний валютний курс, грн. за дол. США, сер.	7,95	7,83	7,79
2010			
ІСЦ, % сер.	21,2	12,9	13,9
Грошова маса, % дпр	26,9	18,4	18,8
Офіційний валютний курс, грн. за дол. США, сер.	10,88	8,17	7,83

Примітка: П – песимістичний, Б – базовий, О – оптимістичний сценарій
Джерело: розрахунки ІЕД

ТАБЛИЦІ
Таблиця 1. Національні рахунки (ВВП)

		2006	2007	2008	2009Е	2010F
Номинальний ВВП	млрд. грн.	537,7	712,9	949,9	879,3	1022,7
	млрд. дол. США	106,5	141,2	180,3	112,3	125,2
Реальний ВВП	% дпр	7,3	7,6	2,1	-15,0	3,4
ВВП за категоріями витрат, реальне зростання						
Приватне споживання	% дпр	15,9	17,1	11,8	-11,6	1,0
Державне споживання	% дпр	2,7	2,8	0,4	-3,7	2,3
Валове нагромадження основного капіталу	% дпр	21,2	24,8	1,6	-53,5	10,8
Експорт товарів та послуг	% дпр	-5,6	3,2	5,2	-24,6	6,0
Імпорт товарів та послуг	% дпр	6,8	19,9	17,1	-39,8	10,7
ВВП за видами економічної діяльності, реальне зростання						
Сільське господарство	% дпр	2,0	-5,0	17,2	-4,1	3,6
Добувна промисловість	% дпр	9,9	4,1	-1,5	-9,3	5,7
Переробна промисловість	% дпр	9,2	12,8	-2,3	-26,8	9,2
Виробництво/розподіл електроенергії, газу, води	% дпр	0,1	1,3	-4,8	-12,8	3,4
Будівництво	% дпр	0,3	13,2	-17,5	-41,5	8,7
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт	% дпр	17,7	20,6	1,8	-12,5	5,7
Транспорт	% дпр	7,6	11,0	7,1	-6,2	6,5
Освіта	% дпр	2,1	4,3	-0,4	-1,9	1,0
Охорона здоров'я	% дпр	2,4	-0,4	-0,4	-3,1	-0,5
Інша діяльність	% дпр	5,7	6,0	1,9	-4,6	-0,3
Послуги фінансових посередників	% дпр	59,6	30,0	-2,6	8,9	15,0
Податки за вирахуванням субсидій на продукти	% дпр	13,4	4,9	8,0	-30,2	1,7

Таблиця 2. Наявня доходи на рівень безробіття

		2006	2007	2008	2009Е	2010F
Реальні наявні доходи	% дпр	11,8	14,8	10,3	-10,9	1,0
Рівень безробіття (методологія МОП, до економічно активного населення у віці 15-70 років)	%	6,8	6,4	6,4	9,5	8,8

Таблиця 3. Показники зведеного бюджету

		2006	2007	2008	2009Е	2010F
Доходи Зведеного бюджету	млрд. грн.	171,7	219,9	297,8	265,3	309,1
	% від ВВП	31,6	30,8	31,4	30,2	30,2
Надходження від ППП	млрд. грн.	26,2	34,4	47,9	30,8	38,9
	% від ВВП	4,8	4,8	5,0	3,5	3,8
Надходження від ПДВ	млрд. грн.	50,4	59,4	92,1	78,2	95,3
	% від ВВП	9,3	8,3	9,7	8,9	9,3
Надходження від ПДФО	млрд. грн.	22,8	34,8	45,9	44,0	50,2
	% від ВВП	4,2	4,9	4,8	5,0	4,9
Видатки Зведеного бюджету	млрд. грн.	175,3	226,0	309,2	307,6	346,3
	% від ВВП	32,2	31,4	32,6	35,0	33,9
Поточні видатки зведеного бюджету	% від ВВП	27,7	26,0	28,2	32,8	31,0
Капітальні видатки зведеного бюджету	% від ВВП	4,5	5,4	4,3	2,2	2,9
Баланс Зведеного бюджету (без врахування коштів на рекапіталізацію банків)	% від ВВП	-0,7	-1,1	-1,5	-5,4	-3,8
Надходження від приватизації	млрд. грн.	3,8	2,2	0,5	1,0	8,2

Таблиця 4. Платіжний баланс

		2006	2007	2008	2009Е	2010F
Баланс поточного рахунку	млрд. дол. США	-1,6	-5,9	-12,9	-1,1	-1,3
	% від ВВП	-1,5	-4,2	-7,2	-1,0	-1,1
Експорт товарів	млрд. дол. США	38,9	49,8	67,7	38,4	44,2
Імпорт товарів	млрд. дол. США	-44,1	-60,4	-84,7	-42,6	-50,0
Баланс послуг	млрд. дол. США	2,1	2,7	2,4	2,2	2,6
Баланс рахунку капіталу та фінансових операцій	млрд. дол. США	3,9	15,8	9,5	-11,5	-1,0
Прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	5,7	9,2	9,7	5,0	6,0
Портфельні інвестиції	млрд. дол. США	3,6	5,8	x	-0,1	1,5
Інші інвестиції	млрд. дол. США	-5,4	0,8	x	-16,5	-8,5

Таблиця 5. Монетарні агрегати та ІСЦ

		2006	2007	2008	2009Е	2010F
Грошова маса (M2)	млрд. грн.	259,4	391,3	512,5	483,9	572,9
	% дпр	34,3	50,8	31,0	-5,6	18,4
Індекс споживчих цін (ІСЦ)	% дпр, сер.	8,0	12,8	25,2	15,4	12,9
	% дпр, кін. року	11,6	16,6	22,3	13,7	11,5
Обмінний курс (офіційний)	дол. США, сер.	5,05	5,05	5,27	7,83	8,17
	дол. США, кін. року	5,05	5,05	7,70	8,15	8,17

Примітка: Е – оцінка, F – прогноз, дпр – до попереднього року

Джерело: Державний комітет статистики, НБУ, Державне казначейство, розрахунки та прогнози ІЕД

ПРИПУЩЕННЯ ПРОГНОЗУ

БАЗОВИЙ та ОПТИМІСТИЧНИЙ сценарії

За оптимістичним сценарієм ми припускаємо вищі споживчі та ділові очікування, ніж за базовим сценарієм. Інші припущення не відрізняються

- Світова економіка не зазнає нової хвилі економічної та фінансової кризи в 2009 та 2010 роках.
- Україна разом з Польщею проведуть чемпіонат Євро-2012, що створить стимули для інвестицій в інфраструктурні проекти.
- Світові ціни на нафту (*Brent*) у середньому за 2009 р. становитимуть 60 доларів США за барель і досягнуть 60-70 доларів США за барель у середньому за 2010 р.
- Світові ціни на метал (FOB *Чорне море*) почнуть зростати з другого кварталу 2010 р.
- Зовнішній попит на продукцію металургії буде слабким у другій половині 2009 р. і частково відновиться у 2010 р.
- Попит на продукцію українського машинобудування залишатиметься слабким в країнах СНД у другій половині 2009 р., але частково відновиться у 2010 р.
- Заборгованість з відшкодування ПДВ накопичуватиметься у 2009 р. та дещо скоротиться у 2010 р.
- Авансові платежі податку з прибутків підприємств будуть меншими у другій половині 2009 р. та в 2010 р.
- У 2010 р. прожитковий мінімум, а, отже, і мінімальну зарплату та мінімальну пенсію буде проіндексовано на рівень офіційно прогнозованої інфляції на 2010 р.
- Програми соціальної допомоги та державної підтримки будуть дещо упорядковані у 2009 та 2010 рр.
- Частка тіньової економіки виросте у 2009 році, але дещо скоротиться у 2010 р.
- Тарифи на комунальні послуги, газ та електроенергію будуть підвищені у 2010 р.
- Уряд отримає позики від Світового банку та ЄБРР у 2009 та 2010 рр.
- Уряд надасть позики Пенсійному фонду для покриття касових розривів фонду, що не відображаються в регулярних звітах Державного казначейства.
- Єдина тарифна сітка для виплати заробітних плат у реальному секторі не буде повністю запроваджена у 2010 році.
- НБУ продовжить інтервенції у другій половині 2009 р. з метою згладжування коливань валютного курсу, але їх обсяги будуть незначними. В 2010 році валютний курс буде перебувати у керованому плаванні.
- У 2009 р. фінансовий сектор функціонуватиме, оскільки виплати за депозитами будуть гарантуватись у повному обсязі, а НБУ та уряд підтримають більшість великих банків, які відчуватимуть проблеми.
- У реальному секторі не відбудеться масових дефолтів у 2009 та 2010 рр.
- Четвертий транш МВФ буде отримано і використано для фінансування дефіциту.

Песимістичний сценарій (припущення, що відрізняються від БАЗОВОГО та ОПТИМІСТИЧНОГО сценарію)

- Світова економіка почне зростати у вимірі квартал до кварталу у другому кварталі 2010 р.
- Україна втратить право на проведення матчів фінальної частини Євро-2012.
- Світові ціни на нафту (*Brent*) становитимуть 55 доларів США за барель у 2009 р. і досягнуть 65 доларів США за барель у 2010 р.
- Світові ціни на метал (FOB *Чорне море*) почнуть зростати з середини 2010 р.
- Зовнішній попит на продукцію машинобудування залишатиметься низьким до кінця 2010 р.
- Погодні умови в Україні не будуть сприятливими для вирощування зернових культур.
- Зобов'язання по відшкодуванню простроченої заборгованості по ПДВ накопичуватимуться у 2010 р.
- Заборгованість зі сплати податків зростатиме протягом усього прогнозного періоду.
- Соціальні стандарти будуть збільшені понад рівень офіційно прогнозованої на 2010 р. інфляції.
- Економіка постраждає від масових кредитних дефолтів у реальному секторі у другій половині 2009 р. та у 2010 р.
- Фінансовий сектор понесе значні збитки, і кілька великих банків припинять своє існування у другій половині 2009 р. та у 2010 р.
- МВФ відмовиться від співпраці з Україною і не надасть чергових траншей кредиту.

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Місія

Вироблення альтернативного погляду на ключові проблеми суспільного та економічного розвитку України

Цілі

Надавати висококваліфіковану експертну оцінку в сфері економіки та економічної політики.

Бути реальним чинником формування громадської думки шляхом організації публічного діалогу.

Сприяти розвитку економічних та суспільних наук та стимулювати розвиток дослідницької спільноти в Україні.

Публікації

Місячний економічний моніторинг України (МЕМУ) з додатком

МЕМУ містить місячний огляд і короткий аналіз ключових заходів економічної політики та статистичних даних, які були оприлюднені протягом попереднього місяця. Додаток до МЕМУ містить розширеним аналіз однієї важливої події в українській економіці. Інститут випускає 12 випусків МЕМУ на рік, які доступні на умовах передплати.

Макроекономічний прогноз України

Макроекономічний прогноз України включає прогноз ВВП та його компонентів, фіскальних індикаторів, платіжного балансу, інфляції, обмінного курсу на поточний та наступні роки. Випускається 12 випусків на рік – 4 кварталні випуски та 8 оновлень з короткими коментарями, – які доступні на умовах передплати.

Моніторинг інфраструктури України (МІУ)

МІУ є щорічним звітом, який містить дані про стан реструктуризації шести секторів інфраструктури в Україні. Інформацію представлено у стандартизований спосіб, який дозволяє порівнювати зміни у відповідних галузях. Розглянуті показники є якісними та розділяються на три загальні категорії: (1) комерціалізація, (2) тарифна реформа, (3) регуляторний та інституційний розвиток. Двадцять один індикатор дозволяють проводити економічний та стратегічний аналіз на різних рівнях узагальнення. У вільному доступі.

Економічні Підсумки для України

Економічні підсумки містить огляд і короткий аналіз ключових економічних показників та заходів економічної політики року. Публікується в січні, використовуючи наявні дані та річні оцінки, та оновлюється у травні, коли оприлюднюється переважна більшість даних щодо минулого року. Публікація доступна на основі передплати.

Дослідження ділової активності

Дослідження ділової активності складаються з двох окремих опитувань. Перше дослідження – промисловість – здійснюється на основі опитування керівників підприємств переробної промисловості. Друге – банки – основане на опитуванні керівників банків. Щороку публікується чотири випуски Досліджень ділової активності для кожного з секторів, які доступні на умовах передплати.

Консультативні роботи

Консультативні роботи є спільним продуктом Німецької консультативної групи з питань економічних реформ в Україні та ІЕД, метою якого є надання рекомендацій щодо економічної політики для українських політиків. Рекомендації розробляються на основі детального аналізу ситуації в Україні, сучасної економічної теорії та найкращих міжнародних прикладів. Роботи доступні для політиків та – через певний час – для громадськості. Перелік нещодавно завершених консультативних робіт включає:

- Перспективи розвитку сектору енергетичного вугілля в Україні – настав час для реформи, Ларс Хандріх, Фердинанд Павел та Дмитро Науменко, консультативна робота РР 09, грудень 2009 року
- Адекватність офіційних резервів в Україні: аналіз та рекомендації, Вероніка Мовчан, Роберт Кірхнер та Рікардо Джуччі, консультативна робота РР 08, листопад 2009 року

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
<http://www.ier.kiev.ua>

Голова Правління - Директор

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Німецько-Український Аграрний Діалог

Хайнц –Вільгельм Штрубенхофф
Голова проекту
Strubenhoff@ier.kiev.ua

Ірина Славінська
slavinska@ier.kiev.ua

Олег Нів'євський
nivyevskiy@ier.kiev.ua

Юстина Ярошевська
Jaroszevska@ier.kiev.ua

Анна Кузнецова
Kuznetsova@ier.kiev.ua

Сергій Кандул
kandul@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchuk@ier.kiev.ua

Дмитро Науменко
naumenko@ier.kiev.ua

Ольга Мегада
megeda@ier.kiev.ua

Роман Возняк
voznyak@ier.kiev.ua

Алла Кобилянська
kobylyanskaya@ier.kiev.ua

Катерина Куценко
kutsenko@ier.kiev.ua

Катерина Пількевич
pilkevich@ier.kiev.ua

Наталія Сисенко
sysenko@ier.kiev.ua

Анна Чухай
chukhai@ier.kiev.ua

Центр політичних досліджень

Євгеній Раздорозний
razdorozhny@ier.kiev.ua

Катерина Шинкарук
shynkaruk@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Яна Дворак
dvorak@ier.keiv.ua

Застереження

Макроекономічний прогноз України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Будь-які показники та оцінки, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент оприлюднення та можуть бути змінені без попередження. Погляди, висловлені в роботі, можуть відрізнитись від точки зору уряду країни, бізнесових структур та дослідницьких інститутів з огляду на відмінності у припущеннях та/або методології прогнозу. Незважаючи на докладені зусилля під час підготовки цього прогнозу, ми не можемо гарантувати його точність або повноту на час його публікації. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій не стверджує, що наведена інформація є точною чи повною. Ми не надаємо будь-яких гарантій щодо корисності цього звіту при його використанні для якихось певних цілей. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи іншу шкоду, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Даний звіт, повністю чи частково, не може бути відтворений, розповсюджений або опублікований жодною особою для будь-яких цілей без попереднього дозволу Інституту. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.